

Profesionálna náhradná rodina a jej vplyv na vývoj detí z centra pre deti a rodiny v Bratislavskom kraji

Professional surrogate family and its influence on the development of children from the center for children and families in the Bratislava region

Katarína Biksadská

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava. Ústav Dr. Pavla Blahu Skalica. Katedra sociálnej práce Jána Havlíka

---

Recenzent/Review: prof. PhDr. Michal Oláh, PhD.

Submitted/Odoslané: 02. 10. 2021

Accepted/Prijaté: 17. 09. 2021

Abstrakt:

BIKSADSKÁ, Katarína: Profesionálna náhradná rodina a jej vplyv na vývoj detí z centra pre deti a rodiny v bratislavskom kraji [Bakalárska práca]/ Katarína Biksadská – Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava. Ústav Dr. Pavla Blahu Skalica. Katedra sociálnej práce Jána Havlíka. – Školiteľ : prof. PhDr. Michal Oláh, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalárka sociálnej práce. – Skalica : Katedra sociálnej práce, 2021. 60 s.

Profesionálna náhradná rodina a jej vplyv na vývoj detí z centra pre deti a rodiny v Bratislavskom kraji

Bakalárska práca pojednáva o problematike profesionálnej náhradnej rodiny a jej základného vplyvu na vývoj detí. Vplyv je zvýraznený najmä citovou väzbou dieťaťa k blízkym osobám.

Práca sa zaoberá problematikou vplyvu rodinnej výchovy na vývoj dieťaťa a rieši rovnako oblasť vzťahu rodiča a dieťaťa a jeho vplyvu na vývoj dieťaťa. Zamerali sme sa hlavne na centrá pre deti a rodiny v bratislavskom kraji. Výsledkom nášho výskumu bolo potvrdenie nami stanovených hypotéz, ktoré nám objasnili pohľad na výchovu a vývoj dieťaťa v PNR. Najväčším zistením bolo, že kontakt s biologickou rodinou má pozitívnejší vplyv na vývoj dieťaťa ako obmedzený alebo žiadny kontakt, tiež, že hlavným

rozhodujúcim faktorom prispôsobenia sa dieťaťa v rodine je vek dieťaťa a v neposlednom rade, že práca s deťmi má neodmysliteľný vplyv na výber tohto povolania.

Kľúčové slová:

Profesionálna náhradná rodina. Rodinná výchova. Vývoj dieťaťa. Vzťah rodiča a dieťaťa.

Abstract:

BIKSADSKÁ, Katarína: Profesionálna náhradná rodina a jej vplyv na vývoj detí z centra pre deti a rodiny v bratislavskom kraji [Bakalárska práca]/ Katarína Biksadská – Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava. Ústav Dr. Pavla Blahu Skalica. Katedra sociálnej práce Jána Havlíka. – Školiteľ : prof. PhDr. Michal Oláh, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalárka sociálnej práce. – Skalica : Katedra sociálnej práce, 2021. 60 s.

Professional surrogate family and its influence on the development of children from the center for children and families in the Bratislava region.

The bachelor thesis deals with the issue of a professional surrogate family and its basic influence on the development of

children. The influence is accentuated especially by the child's emotional attachment to loved ones.

The work deals with the issue of the influence of family education on the child's development and also addresses the area of the parent-child relationship and its influence on the child's development. We focused mainly on centers for children and families in the Bratislava region. The result of our research was the confirmation of the hypotheses we set, which clarified our view of the child's upbringing and development in professional surrogate family. The biggest finding was that contact with the biological family has a more positive effect on the child's development than limited or no contact, also that the main decisive factor in the child's adaptation in the family is the child's age and last but not least that working with children has an inherent influence on the choice of this profession.

Keywords:

Child development. Family education. Parent - child relationship. Professional surrogate family.

V teoretickej časti sme sa zaoberali významom rodiny a následne aj výchovy v nej. Ponúkli sme pohľad na detské domovy a ich transformáciu a v rámci toho aj

inštitút profesionálnej náhradnej rodiny, ako aj proces adaptácie profesionálnej rodiny na dieťa s nariadenou ústavnou starostlivosťou. Praktickú časť práce tvorí výskum, v ktorom sme použili dotazníkovú metódu. Cieľom skúmania tejto časti bakalárskej práce sú profesionálne rodiny a ich vplyv na vývoj detí v týchto rodinách.

Cieľom nášho výskumu bolo zistiť súčasnú situáciu v profesionálnych rodinách v oblasti života a výchovy detí. Následne skúmať, aký má vplyv na výchovu dieťaťa kontakt s biologickou rodinou, schopnosť prispôsobenia sa dieťaťa v rodine a ako významne ovplyvní práca s deťmi rozhodovanie sa pre prácu PNR.

Na základe stanoveného cieľa sme zostavili nasledovné hypotézy:

Hypotéza č.1 - Kontakt s biologickou rodinou dieťaťa umiestneného v profesionálnej rodine viac pozitívne vplýva na výchovu dieťaťa, než keď dieťa je bez kontaktu s biologickou rodinou.

Hypotéza č.2 - Medzi vekom dieťaťa a schopnosťou prispôsobenia sa podmienkam v profesionálnej rodine existuje štatistický významný vzťah.

Hypotéza č.3 - Medzi prácou s deťmi a rozhodnutím stať sa profesionálnym náhradným rodičom existuje štatistický významný vzťah.

K realizácii výskumu k našej bakalárskej práci sme ako výskumnú vzorku oslovili profesionálne rodiny v bratislavskom kraji. V rámci našich možností sme oslovili riaditeľa/riaditeľku centier pre deti a rodiny a poprosili ich o preposlanie dotazníka elektronickou formou všetkým svojim profesionálnym rodinám. Zozbierali sme celkom 46 vyplnených dotazníkov, ktoré tvorili našu výskumnú vzorku. Táto vzorka bola zložená len z profesionálnych rodín. Pri výbere centier pre deti a rodiny sme vychádzali zo zoznamu centier pre deti a rodiny, ktorý sme vyhľadali na internetovej stránke Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, a ktorý je možné nájsť v prílohe B spoločne s odkazom na celé jeho znenie. V zozname detských domovov sme sa riadili regionálnym vymedzením na detské domovy v bratislavskom kraji v ktorých sú umiestnené deti do profesionálnych rodín. Z dôvodu najobjektívnejších informácií sme vybrali 5 centier, z čoho dotazník vyplnilo 46 profesionálnych rodín z bratislavského kraja. Dotazníky boli respondentom doručené elektronicky, priamo vedeniu centier. Dotazník obsahoval 26 otázok pre profesionálne rodiny, na ktoré mali odpovedať. V otázkach vyjadrili svoj názor, vedomosti a postoje k danej problematike. Zároveň boli

oboznámení za akým cieľom a účelom prebiehal výskum, ako aj so zachovaním ich úplnej anonymity. Ukážka dotazníka je v prílohe tejto práce.

K realizácii výskumu, ktorým sme sa snažili o overenie hypotéz sme využili dotazníkovú metódu, s použitím uzatvorených a otvorených otázok. Respondenti mohli v dotazníkových odpovediach vyjadriť svoje názory, pocity, postoje a podobne. Bol vyplňovaný na základe dobrovoľnosti a mal plne anonymný charakter.

Dotazník sa skladal z 26 otázok, ktoré boli čisto informatívneho charakteru. Prvých 5 otázok bolo demografických, a teda zameraných na vek, pohlavie, vzdelanie a ďalšie štatistické informácie. Otázky mali 3 základné formy - výber jednej alebo viacerých odpovedí, otvorená odpoveď, prípadne odpoveď s možnosťou vlastného dodatku. Viac informácií sme poskytli pod konkrétnou otázkou, preto sme odporúčali prečítať si aj jednotlivé popisy. Všetky otázky boli povinné.

Na získanie relevantných údajov sme použili dotazníkovú metódu, ktorú sme považovali vzhľadom k pandemickej situácii za najlepšiu formu. Vlastný zber dát sa uskutočnil v čase od 8.9.2021 do 15.9.2021. V mesiacoch júl a august sme vykonávali prípravu práce pre analýzu dát,

a to: príprava a tvorenie dotazníkov, vypracovávanie spôsobu vyhodnocovania výsledkov, spracovanie a interpretácia údajov. Po spracovaní všetkých údajov sme v závere vytvorili grafické znázornenie, ktoré by malo jednoduchou formou prezentovať naše výsledky. Poslednou fázou nášho výskumu bola interpretácia zistených výsledkov a overovanie si svoje hypotézy. Matematicko – grafické vyhodnotenie sme vytvorili pomocou programu na internetovej stránke survio.com.

Vo výskume sme sa snažili zosúladiť otázky a odpovede s grafickým prevedením.

Diskusia

V teoretickej časti bakalárskej práce sme poukázali na význam rodiny a profesionálnej rodiny v živote dieťaťa, ako aj jeho výchove a edukácii v rodine. Tiež sme upriamili pozornosť na problematiku náhradnej starostlivosti o deti, konkrétne výchovou detí v profesionálnych rodinách a poukázali sme na dôležitosť transformácie detských domovov na Slovensku. Zamerali sme sa na jednotlivé postupy a metódy sociálnej práce, ako aj vznik profesionálnych náhradných rodín. Zdôraznili sme význam, funkciu, dôležitosť a osobnosť práce profesionálnych rodičov k danej

problematike. K spracovaniu tejto témy nás viedla najmä empiria s profesionálnym rodičovstvom, participácia v tejto problematike. V budúcnosti by sme sa danej problematike chceli venovať aj naďalej s predpokladom možnosti prehlbovania vedomostí, zručností, schopností a poznatkov. Aktuálnosť a prínos našej práce vidíme v tom, že poukazuje na jej nielen pozitívne výsledky v oblasti života a výchovy detí v profesionálnych rodinách, ale aj možnosť nazrieť do prežívania týchto rodín.

Vo výskumnej časti bakalárskej práce sme sa zamerali na súčasnú situáciu a problematiku v profesionálnych rodinách a na jej vplyv na vývoj detí. Na základe tohto cieľa sme si vopred stanovili tri hypotézy, ktoré sme následne overovali na základe dotazníkovej metódy. V hypotézach boli všetky tri podmienky splnené, a teda môžeme konštatovať, že sa nám podarilo dosiahnuť vopred stanovený cieľ a naše hypotézy sa potvrdili.

Dotazníkovú metódu sme si vybrali aj z toho dôvodu, že sa nám zdala k riešeniu tejto problematiky najvhodnejšia, najmä kvôli protipandemickým opatreniam, zákazu návštev a osobných stretnutí v centrách pre deti a rodiny. Táto dotazníková metóda sa stala zdrojom informácií o tom, aké sú vlastne vzájomné

vzťahy medzi profesionálnym rodičom a dieťaťom.

Otázky uvedené v dotazníku boli vyhotovené a spracované cez internetovú stránku survio.com. Zhrnutím jednotlivých výsledkov zo získaných údajov našich respondentov si dovoľujeme konštatovať, že sa nám podarilo splniť cieľ prieskumu. Avšak výsledky prieskumu nemožno jednoznačne zovšeobecňovať. Predovšetkým tu treba zdôrazniť, že naša prieskumná vzorka nebola veľká a sústredili sme sa len na bratislavský kraj a teda nemôžeme výsledky zovšeobecňovať.

Našími zisteniami by sme chceli zdôrazniť, že považujeme profesionálnu náhradnú rodinu za jeden z najvhodnejších spôsobov náhradnej starostlivosti o dieťa, ktorému bola nariadená ústavná starostlivosť. Pretože táto rodina je schopná pripraviť dieťaťu podmienky zdravého vývoja a stálosť blízkej osoby. Aj z tohto dôvodu naša legislatíva nariaďuje detským domovom umiestňovať deti do veku šiestich rokov do profesionálnych náhradných rodín.

Záver:

V bakalárskej práci sme sa zaoberali hlavne tým, aký podstatný je vplyv rodiny na vývoj dieťaťa a jeho

osobnosti. Musíme pochopiť jedno: ani rodičia ani ich vlastné deti nebudú spokojné a radostné, ak z detí vyrastú ľudské osobnosti, ktorí budú neprestajne vyžadovať pomoc a starostlivosť buď svojich rodičov alebo iných ľudí. Je na rodičoch samých, ako budú smerovať a viesť vlastné ale aj zverené deti, aké im dajú možnosti respektíve príležitosti, pretože predovšetkým od nich závisí, čo si do vlastnej rodiny potom prenású oni samé. Rodina teda rodina vždy bola a aj bude aj primárnym a významným faktorom smerovania spoločnosti a nositeľom viacerých výdobytkov súčasného ľudského rodu. Rodina je najbližšie a najvplyvnejšie okolie, ktoré už od narodenia, cez narodenie a dospievania vytvára, kreuje, formuje, resp. deformuje osobnosť a konanie človeka. Je spojená najrôznejšími väzbami, a to z externého aj interného prostredia, funkciami a aktivitami, ktoré zabezpečujú nutnosti vlastných členov rodiny.

V závere môžeme konštatovať, že sa nám podarilo naplniť cieľ seminárnej práce, ktorým bolo analyzovať vplyv profesionálnej náhradnej rodiny na vývoj dieťaťa. Ako sme už uviedli v samotnom texte výchova rovnako aj vzťahy rodičov a detí výrazne ovplyvňujú osobnosť dieťaťa. Môžeme teda konštatovať že realizáciou správnej výchovy zo strany

rodičov ku dieťaťu a existenciou dobrých vzťahov medzi rodičmi a deťmi dokážu rodičia z dieťaťa vytvoriť správnu a hlavne pripravenú osobnosť do života. Nesmierne dôležitý je ale aj relax, pohoda a pokoj profesionálnych rodičov, aby mohli pomáhať vždy, keď to bude potrebné.

Kontakt na autora:

Katarína Biksadská

e-mail: katka.biksadska@gmail.com